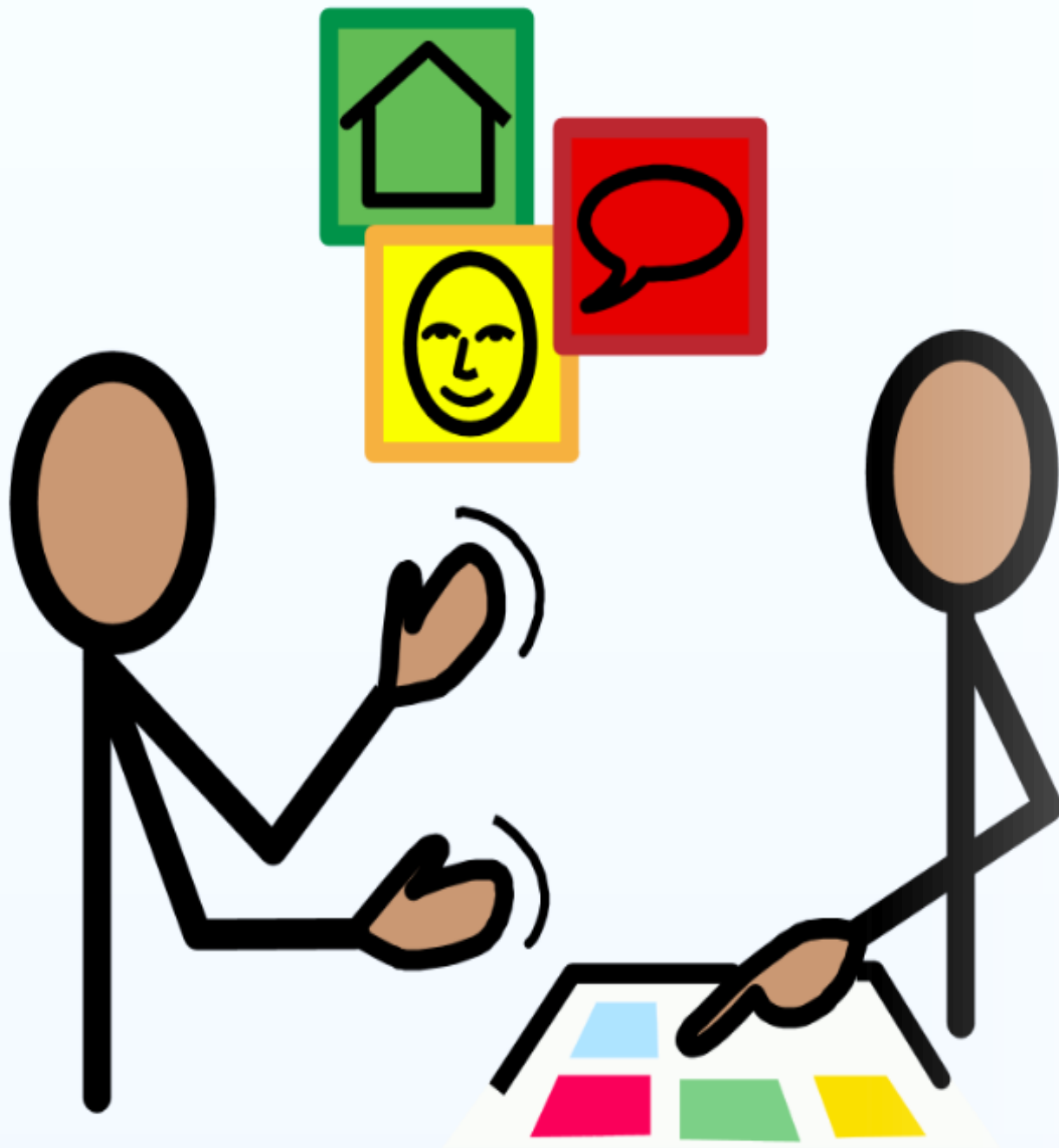

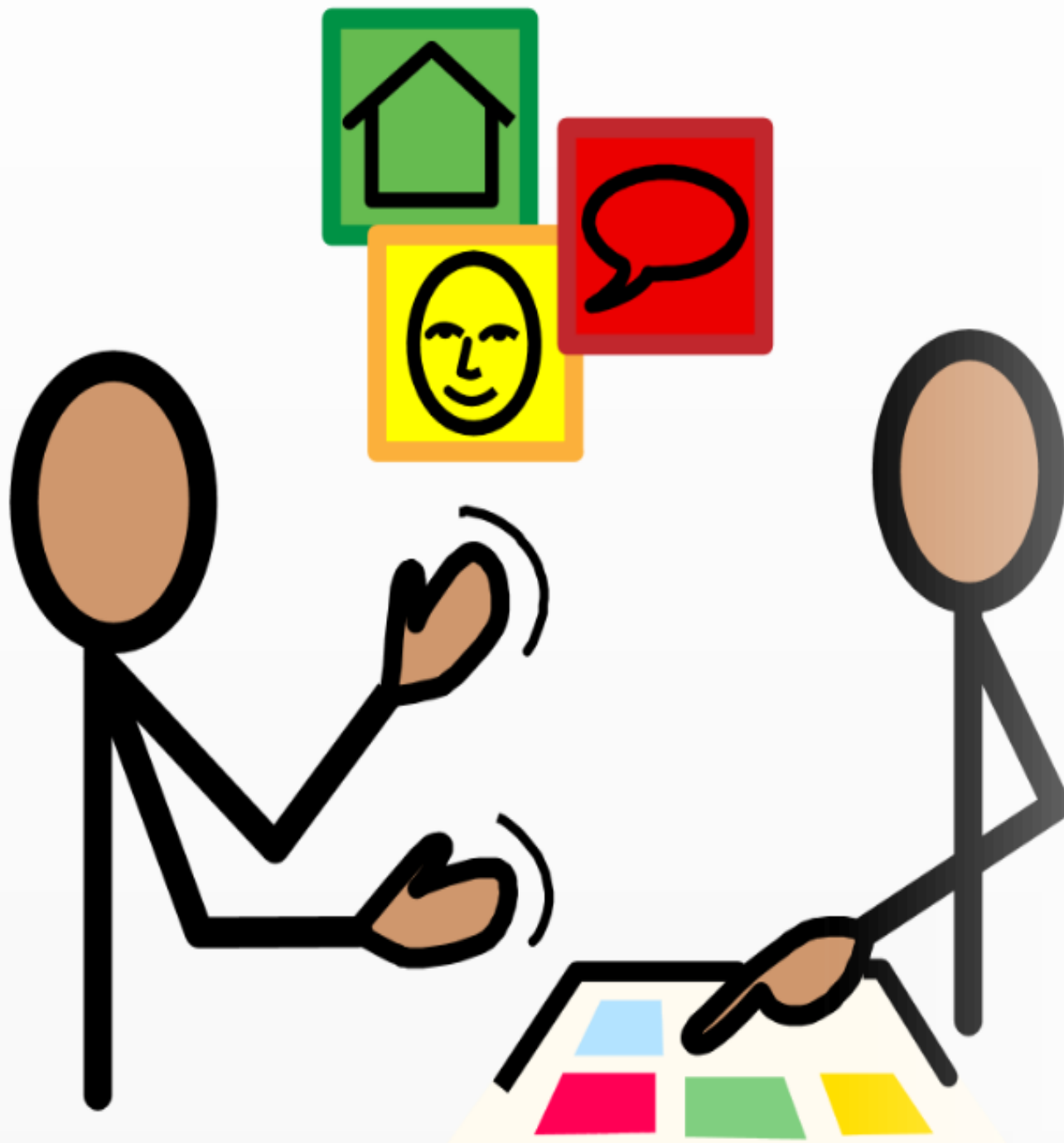
Afdækning af kommunikative udtryksformer hos børn, unge og voksne

Et indblik i metoder og værktøjer til afdækning af hverdagskommunikation

BØRN, UNGE, VOKSNE, BORGER
PRAGMATISK PROFIL KAN BENYTTES TIL ALLE

DAGENS EKSEMPEL ER ET BARN

Kommunikation

“DET MEST ELEMENTÆRE, MAN KAN SIGE OM KOMMUNIKATION ER, AT DEN FOREGÅR MELLEM MENNESKER – MINIMUM TO PERSONER. TO PERSONER, SOM VIL HINANDEN NOGET GENNEM KOMMUNIKATION”

(Lorentzen, 2007, s. 215)

“Alle mennesker har behov for at kommunikere, - også når talesproget ikke kan fungere som kommunikationskanal. At være er at kommunikere. Alle sociale relationer, al personlig udvikling og identitet, al læring, al interaktion med omgivelserne bygger på og forudsætter kommunikation.”

(Kirkebæk, 1996)

Totalkommunikationscirklen

Totalkommunikation

Kommunikation er multimodal

Totalkommunikation er et udtryk for gensidig respekt og tilpasning af hinandens kommunikations handlemuligheder.

-

Vi anvender mange kommunikationsformer for at udtrykke os f.eks. tale, vokaliseringer, gestus, mimik, kropssprog, objekter samt forskelligt teknisk udstyr.

Vi tilpasser måden at kommunikere på i forhold til budskabet, situationen og de mennesker som vi indgår i et kommunikativt samspil med.

Når ASK anvendes i kommunikationen, suppleres den multimodale kommunikation med ekstra redskaber, for at øge mulighederne for at blive forstået.

(Blackstone & Hunt, 2003)

Pia Nøhr, ASK/IKT-vejleder
Trekløverskolen, afd. Blommevej

Når det talte sprog
ikke er
fyldestgørende nok

Måder at afdække kommunikation på:

- Pragmatisk Profil
- DAGG-3
- CCC-2, Children's Communications Checklist
- CFCS Niveau flowchart (Cerebral Parese)
- Social Networks
- ...

Pragmatisk Profil

Færdigheder i hverdagskommunikation.

Vurder alle punkterne fra 0- 5 & kommenter herpå så meget som muligt (kommentarerne er det vigtigste for det videre IKT-arbejde)

0 funktionen ikke observeret

1 uformelle kommunikationsformer ikke rettet mod partner

2 uformelle kommunikationsformer rettet mod partner

3 brug af almindelige fagter/kropsudtryk

4 brug af hele ord/symboler for ord

5 brug af lyd (tale) og bogstaver

A. Kommunikative funktioner Rækken af funktioner, som udtrykkes og måden intentioner udtrykkes på

(f.eks. præ-tilsigtet, fagter, brug af stemme, ord, fraser, sætninger)

Tiltrækker sig opmærksomhed	Til sig selv	Hvordan får (navn) sædvanligvis din opmærksomhed?	
	Til begivenheder, ting, andre personer	Hvis du og (navn) gik hen ad gaden eller i parken og han/hun så noget spændende, hvad ville (navn) sandsynligvis gøre?	
Bede om noget	Bede om en ting	Hvis du var i køkkenet og (navn) så noget han/hun ville have at spise, men det var uden for rækkevidde, hvordan ville han/hun lade dig det vide?	
	Bede om en handling	Hvordan lader (navn) dig vide, hvis han/hun vil have dig til at gøre noget?	
	Bede om hjælp	Hvis (navn) har brug for hjælp, hvad vil han/hun sandsynligvis gøre?	
	Bede om at gøre noget igen	Hvis du laver noget sjovt og (navn) vil have dig til at gøre det igen, hvordan viser han/hun det så?	
	Bede om information	Hvis (navn) opdager noget nyt, hvordan spørger han/hun så om det?	

Den pragmatiske profil er et struktureret spørgeskema, samt et diagram, der bruges til at afdække og give et kvalitativt billede af, hvordan en person kommunikerer. Den pragmatiske profil kan danne baggrund for interventioner, der fremmer kommunikationen i dagligdagen.

Formålet med den pragmatiske profil: At afdække situationer, der er typiske for hverdagen og hvordan personen agerer i/omkring forskellige kommunikative handlinger, samt at give et billede af personen, som kommunikationspartner.

Den pragmatiske profil kan bruges til alle uanset alder, kommunikationshandicap og om vanskelighederne skyldes forsinket udvikling, nedsat hørelse, fysiske handicap, indlæringsvanskeligheder, specifikke sprogproblemer eller andre faktorer.

Fokus er på det pragmatiske i form af en optagethed af, at finde praktiske løsningsforslag baseret på, hvad der er realistisk - altså hvordan kommunikation opnås.

https://tavsgruppen.dk/wp/?page_id=59

Pia Nøhr, ASK/IKT-vejleder
Trekloverskolen, afd. Blommevej

Pragmatisk Profil

Den pragmatiske profil er delt op efter:

- Kommunikative funktioner
- Respons på kommunikation
- Interaktion og samtale
- Situationsbestemt variation

Resultatet af profilen sammenfattes i beskrivende tekst form, hvorfra fraser kan overføres til et *kommunikationspas*. Har man brug for ekstra info omkring personens kommunikative - og interaktions ressourcer, kan det overvejes, om der eventuelt skal suppleres med et *social networks* skema.

Kommunikative funktioner:

Hugo tiltrækker sig primært opmærksomhed ved at kigge eller gå hen imod det, Hugo synes er spændende. Hvis Hugo gerne vil bede om noget, vil han kigge og vifte glad med armene. Når Hugo oplever noget, som han gerne vil have, at man skal gøre igen, viser han begejstring herfor ved selv at gøre det kort, hvorefter det gentages. Eksempelvis, hvis man tager ham i hænderne og ryster hans arme, gør han det samme ganske kort efterfølgende for at tilkendegive mere og armene rystes igen. Hvis Hugo afviser, vil han vise det ved at ryste på hovedet og skubbe det væk, eksempelvis mad, han ikke vil have.

Hugo bliver glad, når han får besøg af personer, som han kender, eller når andre fra familien kommer hjem. Hugo viser dette ved eksempelvis at grine og vifte med armene, når Bedste kommer. Når Far kommer hjem fra arbejde, brummer Hugo og kigger efter døren, indtil Far har sagt hej og rørt ved Hugo.

Hugo udtrykker glæde ved at smile og vifter glad med armene. Når han føler ubehag eller er ked af det, vil han begynde at græde. Hugo har ikke lyde/ord for ret meget og kan generelt heller ikke give udtryk for, hvor det eksempelvis gør ondt.

Hugo fortæller generelt ikke derhjemme – han har intet verbalt sprog og gestikulerer kun i få situationer med lyde.

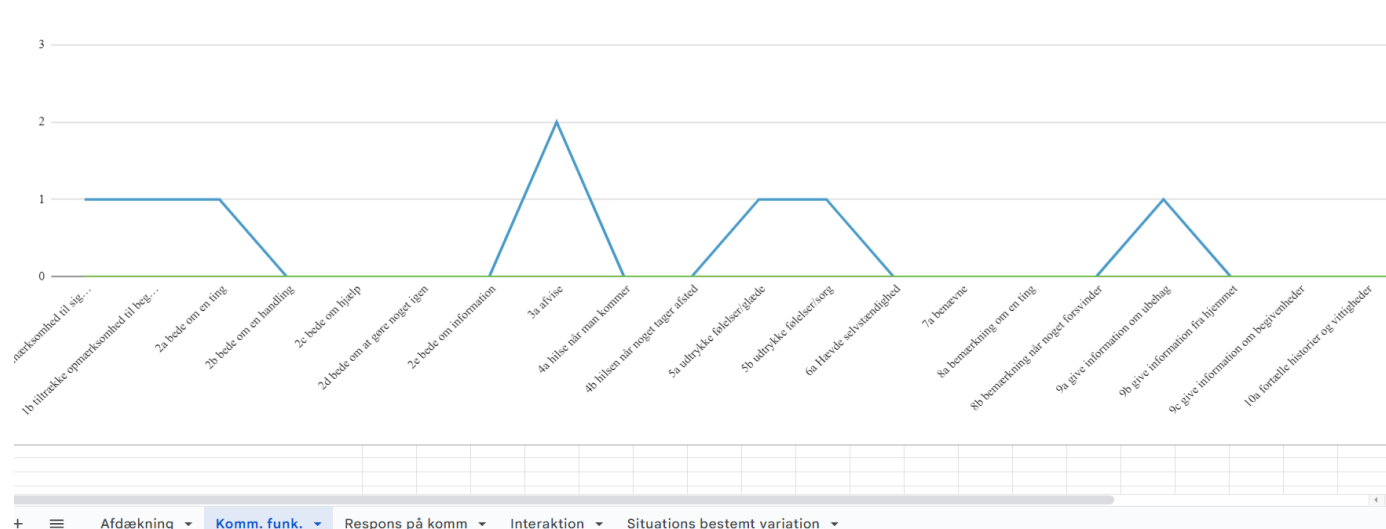
Efterfølgende kommentarer fra familie/klasse/aflastning: (understreget hvem der kommenterer)

Hugo guider én fysisk derhen, hvor han gerne selv vil hen nu. Han skubber én væk for at komme til og hvis han vil hente ting igen. Hugo er begyndt at gøre mere opmærksom på sig selv og de behov han gerne vil have opfyldt. Han er insisterende på kontakten.

Glad mimik ved positivitet. Lyd ved glæde og når ting er sjovt.

Ryster på hovedet og skubber væk, når der er noget, han ikke vil have.

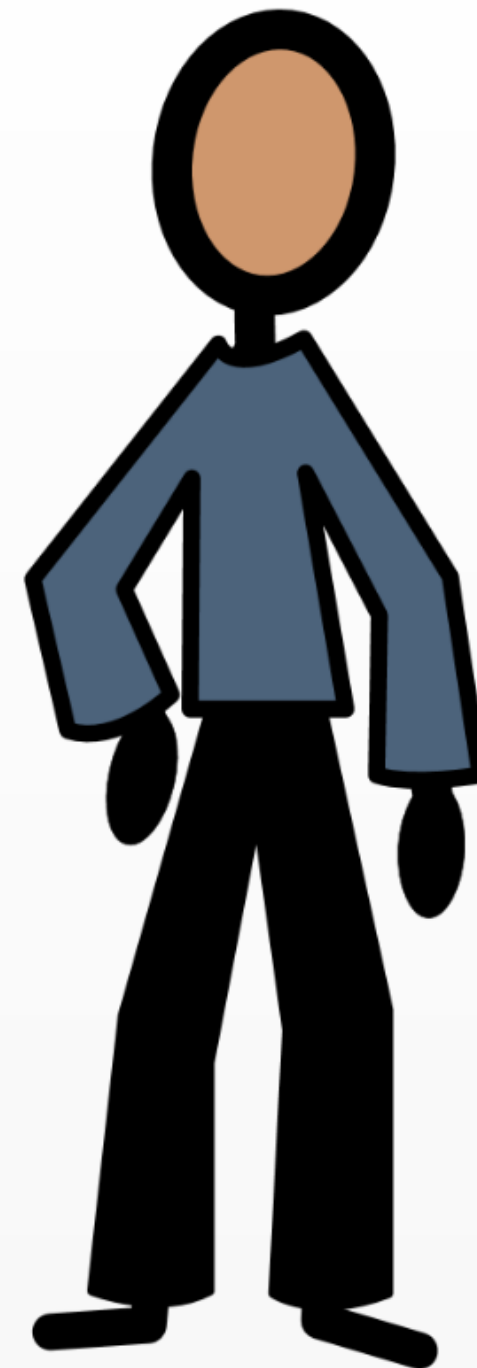
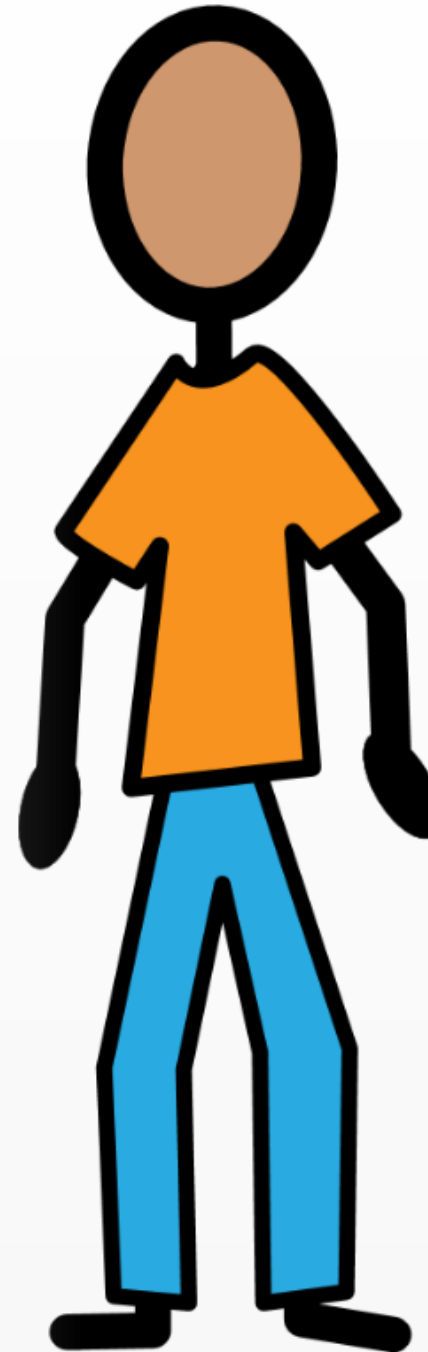
Kontekstbetinget relationer og samtidigt er Hugo begyndt at åbne op for andre.

Eksempel

Hugo, 11 år

- Generel udviklingsforstyrrelse
 - Kognitive udviklingsniveau beskrives som værende omkring 8-12 måneder.
- Motoriske vanskeligheder
- Epilepsi (velmedicineret)
- Nedsat syn (langsynet) + CVI
 - (tilknyttet synsregisteret og følges bl.a. af Region Midts synskonsulenter, som vi samarbejder med)
- Mistanke om APD på hørelsen.
- Hjemmetrænes af sin mor med udgangspunkt i børneuniverset ved ergoterapeut Nanna Reimick.
 - GridPad er bevilliget som hjemmetræning!
- Går i skole 3 x ugentligt af 1 times varighed.
 - Skole er undervisning via IKT-træning.
- IKT-træningen indebærer en ret effektiv synstræning, idet eleven styrer *Grid (Smartbox)* via øjenstyring. Vi kan se, at elevens koncentration er forbedret og der er en hypotese om kognitiv udvikling.

Pragmatisk profil

Udfyldelse af spørgeskema + kommentarer

	A	B	C
1	0 funktionen ikke observeret 1 uformelle kommunikationsformer ikke rettet mod partner 2 uformelle kommunikationsformer rettet mod partner 3 brug af almindelige fagter/kropsudtryk 4 brug af hele ord/symboler for ord 5 brug af lyd (tale) og bogstaver	Dato: Efterår 2020 (udfyldt af forældre)	Notater: Efterår 2020 (udfyldt af forældre)
2	1 a tiltrække opmærksomhed til sig selv	1	Hugo forsøger ikke at tiltrække opmærksomhed udover at
3	1b tiltrække opmærksomhed til begivenheder, ting, andre personer	1	Gå hen imod det, han syntes er spændende.
4	2a bede om en ting	1	Han vil kigge og vifte glad med armene.
5	2b bede om en handling	0	
6	2c bede om hjælp	0	
7	2d bede om at gøre noget igen	0	Hvis vi holder hans hænder og ryster dem gør Hugo det
8	2e bede om information	0	
9	3a afvise	2	Ryster på hovedet og skubber maden væk.
10	4a hilse når man kommer	0	Hvis farmor kommer bliver Hugo glad, griner og blafre
11	4b hilsen når noget tager afsted	0	
12	5a udtrykke følelser/glæde	1	Smiler og vifter glad med armene.
13	5b udtrykke følelser/sorg	1	Hugo græder, men kan ikke vise eller fortælle, hvor det
14	6a Hævde selvstændighed	0	
15	7a benævne	0	Hugo har ikke lyde/ord for meget.
16	8a bemærkning om en ting	0	
17	8b bemærkning når noget forsvinder	0	
18	9a give information om ubehag	1	Græder.
19	9b give information fra hjemmet	0	Intet sprog, fortæller intet.
20	9c give information om begivenheder	0	
21	10a fortælle historier og vittigheder	0	
22	11a humor	0	
23	12a få personens opmærksomhed	1	Hvis Hugo skal kigge i en bestemt retning, banker vi fx i
24	13a interesse i interaktion	2	Øjenkontakt, grin og lyde.
25	14a forståelse af fagter	1	Nogle gange kigger han, hvor jeg peger hen.
26	15a forstå indirekte anmodning	0	Minus reaktion.
27	16a bekræftelse af forudgående ytring	1	Øjenkontakt, Mimik.
28	17a svar på anmodning om en handling	1	Sjælden reaktion. Hugo reagerer kun på få ord, fx "Hugo"
29	17b svar på anmodning om information	0	
30	18a anmodning om afklaring	0	Intet.
31	19a forventning	0	Nej.
32	20a forhandling	0	
33	21a forhandling om fremtidig handling	1	At blive kildet, farmor og farmor.

+ ≡

Afdækning ▾

Komm. funk. ▾

Respons på komm ▾

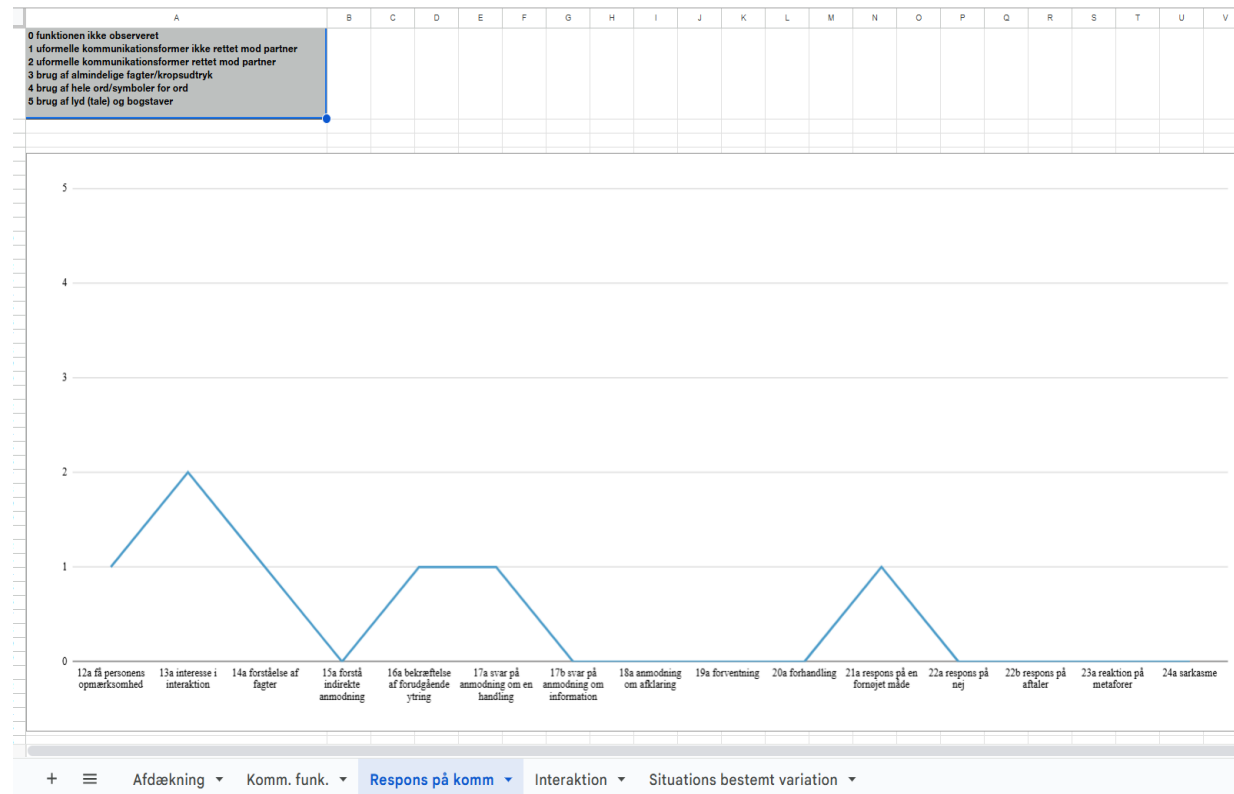
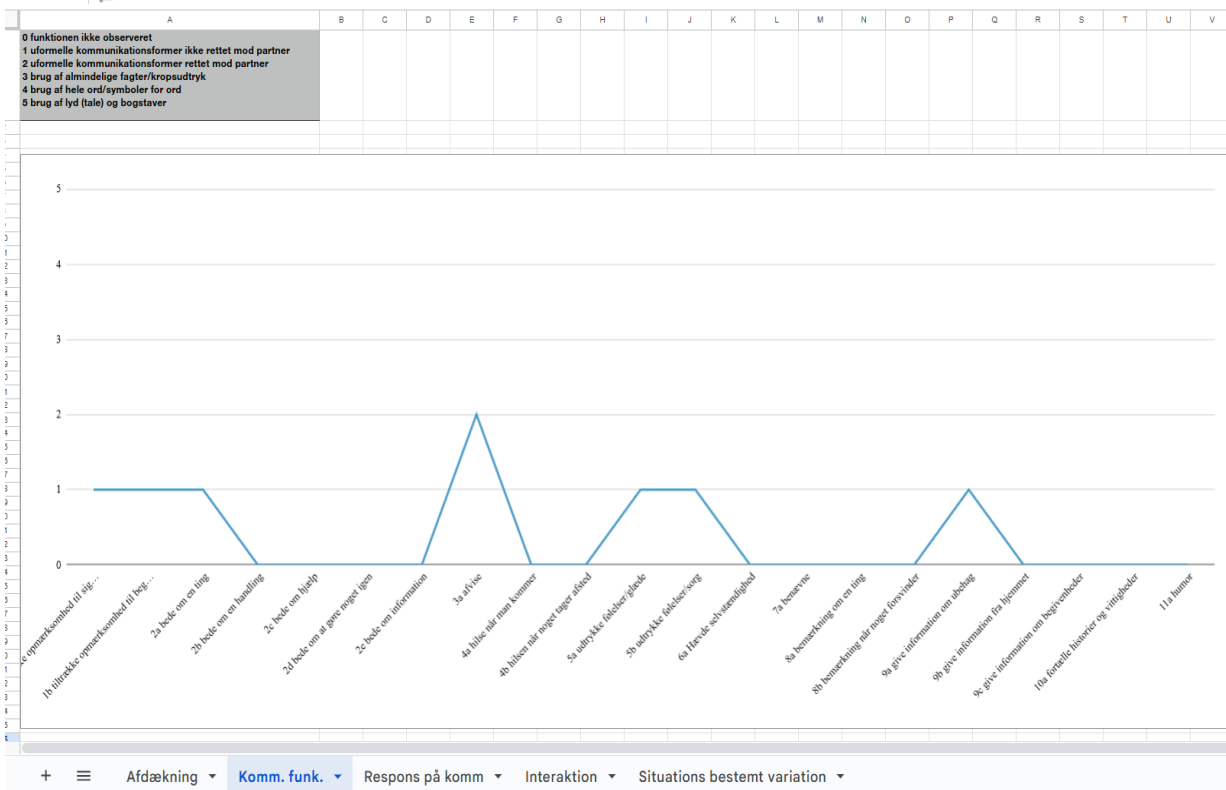
Interaktion ▾

Situations bestemt variation ▾

Pragmatisk profil

Indsat i diagram

Pragmatisk profil

Beskrivende tekst

Kommunikative funktioner:

Hugo tiltrækker sig primært opmærksomhed ved at kigge eller gå hen imod det, Hugo synes er spændende. Hvis Hugo gerne vil bede om noget, vil han kigge og vifte glad med armene. Når Hugo oplever noget, som han gerne vil have, at man skal gøre igen, viser han begejstring herfor ved selv at gøre det kort, hvorefter det gentages. Eksempelvis, hvis man tager ham i hænderne og ryster

Kommunikative funktioner:

Hugo tiltrækker sig primært opmærksomhed ved at kigge eller gå hen imod det, Hugo synes er spændende. Hvis Hugo gerne vil bede om noget, vil han kigge og vifte glad med armene. Når Hugo oplever noget, som han gerne vil have, at man skal gøre igen, viser han begejstring herfor ved selv at gøre det kort, hvorefter det gentages.

Efterfølgende kommentarer fra familie/klasse/aflastning: (understreget hvem der kommenterer)

Hugo guider én fysisk derhen, hvor han gerne selv vil hen nu. Han skubber én væk for at komme til og hvis han vil hente ting igen. Hugo er begyndt at gøre mere opmærksom på sig selv og de behov han gerne vil have opfyldt. Han er insisterende på kontakten.

Glad mimik ved positivitet. Lyd ved glæde og når ting er sjovt.

Ryster på hovedet og skubber væk, når der er noget, han ikke vil have.

han gerne vil have opfyldt. Han er insisterende på kontakten.

Glad mimik ved positivitet. Lyd ved glæde og når ting er sjovt.

Ryster på hovedet og skubber væk, når der er noget, han ikke vil have.

Kontekstbetinget relationer og samtidigt er Hugo begyndt at åbne op for andre.

Reaktion/svar på kommunikation:

Hvis du skal have Hugos opmærksomhed, kan man banke i bordet og gøre opmærksom herpå. Man kan også pege i en bestemt retning på det, han skal se og han vil oftest kigge derhen. Hvis man sidder tæt på Hugo og snakker med ham, vil han respondere med øjenkontakt, grin og lyde. Hugo

Reaktion/svar på kommunikation:

Hvis du skal have Hugos opmærksomhed, kan man banke i bordet og gøre opmærksom herpå. Man kan også pege i en bestemt retning på det, han skal se og han vil oftest kigge derhen. Hvis man sidder tæt på Hugo og snakker med ham, vil han respondere med øjenkontakt, grin og lyde. Hugo bekræfter, at han er klar over, at man har en relation i dette øjeblik ved øjenkontakt og mimik.

Efterfølgende kommentarer fra familie/klasse/aflastning: (understreget hvem der kommenterer)

Hugo kan reagere på forskellige tegn, såsom spise og Postmand Per/Gurli, Gris/Popsi og Krelle/Teletubbies.

Hugo kan vælge snack på billeder. Træningsredskaber. Han begynder stille og roligt at respondere på billeder, når det er simple valg. Billeder af konkrete – konkrete ting. Symboler forstår han ikke.

men, for eksempel, han er nysgerrig med nogle gange og men når han ikke kan se den, går han og vælger under den genre der er valgt, skal man ændre til en ny. Hugo ser film/stemning/farver/sangene.

Hugo kan vælge snack på billeder. Træningsredskaber. Han begynder stille og roligt at respondere på billeder, når det er simple valg. Billeder af konkrete – konkrete ting. Symboler forstår han ikke.

Billeder i piktogram størrelse. MAT laminering.

Pragmatisk profil

Tiltag

Kommende kommunikative arbejdsplaner og tiltag: FORSLAG

- Konkrete, både faktiske konkrete og billede konkrete (mat laminering)
- Øjenstyring aktivitetsprogrammer
- Eyegaze ark
- Big Bang Pictures på iPad eller skærm
- Go talk 4+ / 9+
- Samtaleark
- What's next.

Det besluttes, at vi i fællesskab arbejder videre med:

- **Øjenstyring:** IKT undersøger, om familien må benytte skolens øjenstyringscomputer til ekstra træning på faste tidspunkter i løbet af ugen. Der trænes yderligere 1x ugentligt med IKT i starten og teamet introduceres hertil, så de kan overtage træningen.
- **Go talk 4+:** Familien udvælger materialer til 5 sider á 4 felter til Go talk 4+. IKT laver siderne, og familien vejledes i indtaling på Go talk 4+. Familien introducerer Go talk 4+ for X derhjemme og Go talk 4+ følger med Hugo i skole, hvor teamet også arbejder hermed.
- **Eyegaze:** Familien introduceres yderligere til eyegaze som en mulighed, hvis ikke Go talk 4+ giver mening.
- Familien introduceres til appen *What's next* og skal selv tjekke op på, om dette kunne give mening for dem derhjemme som en måde at have struktur brikker mm. med rundt.

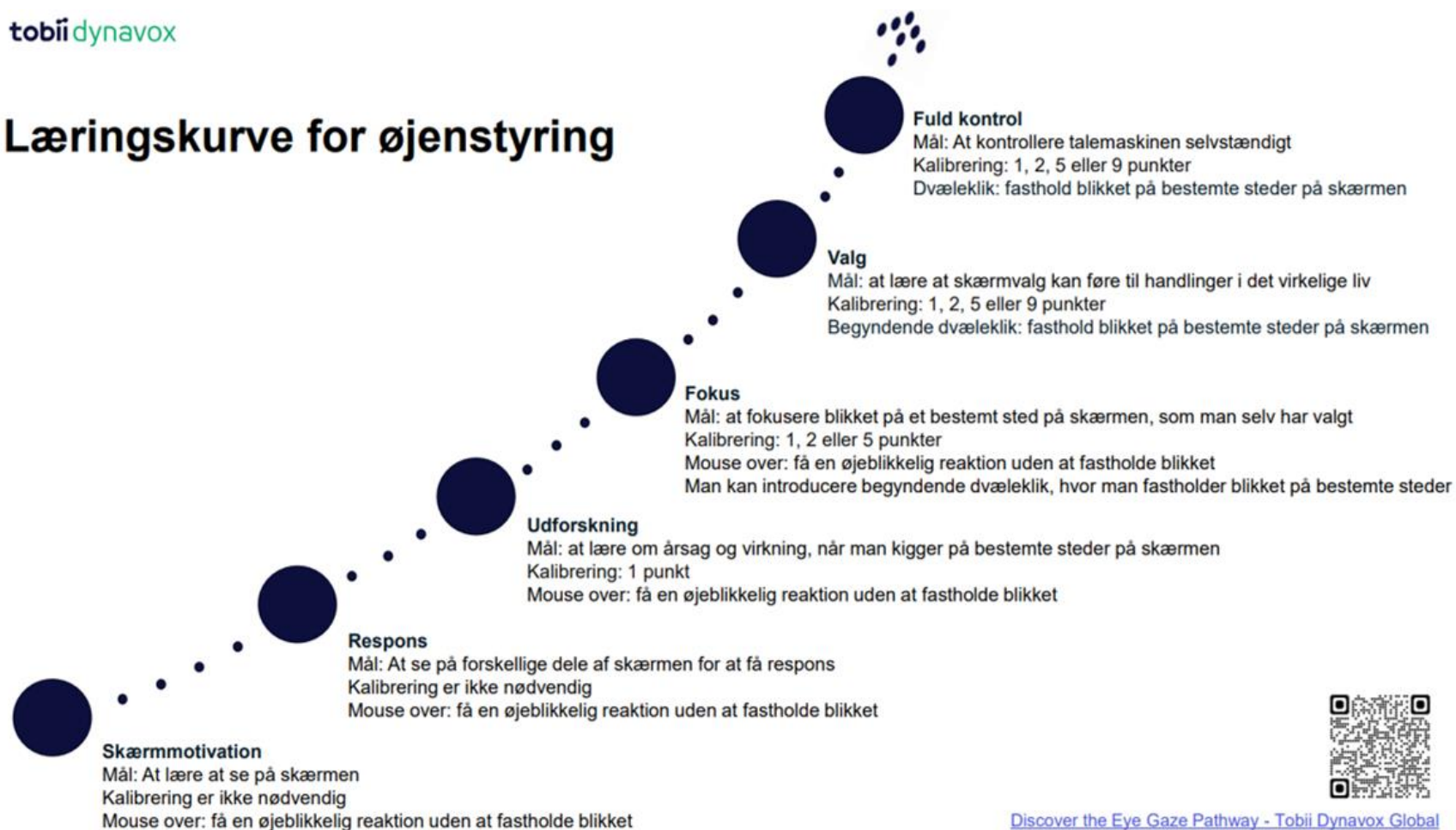

Alternativ Supplerende Kommunikation (ASK)

Tiltag – GridPad m. øjenstyring

tobii dynavox

Læringskurve for øjenstyring

[Discover the Eye Gaze Pathway - Tobii Dynavox Global](#)

Alternativ til Pragmatisk Profil

DAGG-3

Dynamic AAC Goals Grid

Værktøj til at planlægge en intervention for personer, som bruger Alternativ Supplerende Kommunikation (ASK)
 Identificere en persons nuværende kommunikative færdigheder, som kan støtte de professionelle omkring eleven i alt vælge passende mål.

Trin 1: identificer et kommunikative færdighedsniveau.

- Begyndende ASK bruger
- Delvis kontekstafhængig ASK-bruger
- Kontekstafhængig ASK bruger
- Delvis selvstændig ASK bruger
- Selvstændig ASK bruger

Trin 2: Gennemgå mål i hver kompetenceområde

- Sproglig
- Operationel
- Social
- Strategisk

Trin 3: Identificer hvor meget støtte

Trin 4: Lær gode implementerings strategier

Trin 5: Udfyld implementeringsplanen og målsætningsskemaet

Trin 6: Udfyld udviklingsskemaet.

Dynamic AAC Goals Grid

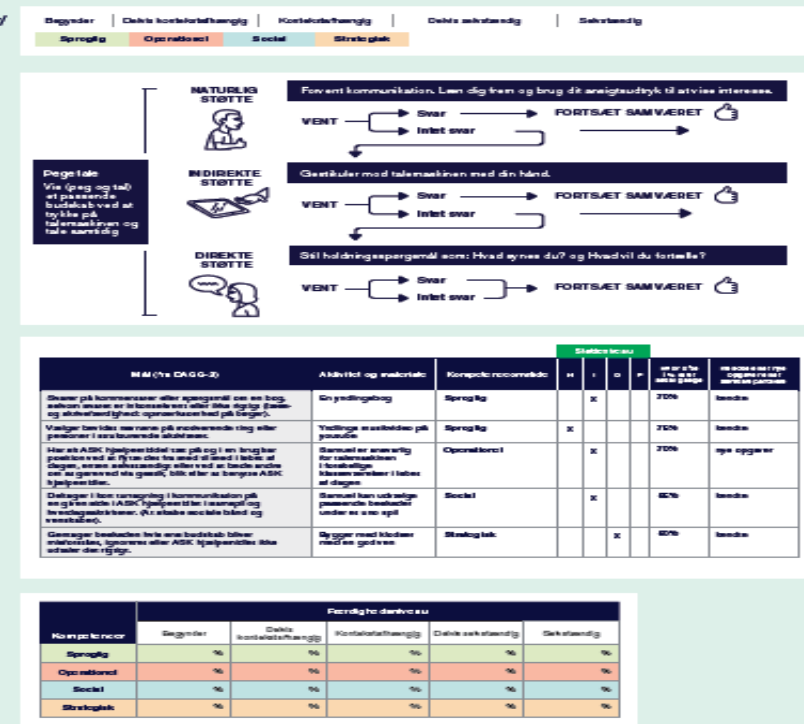
(DAGG-3) Third Edition

Hvad er DAGG-3?

- Et gratis vurderingsværktøj til at hjælpe logopæder med at udvikle og komme videre med ASK-mål for brugere på alle kommunikationsniveauer
- Hjælper logopæder med at udforme en interventionsplan for mennesker, der bruger ASK
- Gør det muligt for logopæder i deres samarbejde med borgernes netværk (f.eks. familie, lærere, terapeuter mm.) for at identificere og udvikle deres nuværende kommunikative færdigheder
- Hjælper logopæder i at vælge og følge op på passende ASK-mål
- Omfatter alle færdighedsniveauer - fra begyndende stadier til mere avancerede kommunikative færdigheder

Fordelene ved DAGG-3

- Giver en systematisk måde at vurdere (og revurdere) en persons kommunikative færdigheder
- Et værktøj til at lave en langsigtet plan for kommunikativ selvstændighed
- Opfordrer til succesfuld brug af ASK hjælpemidlet på tværs af alle kommunikative kompetencer
- Opsætter konkrete mål, som støtter fortsat udvikling og et fælles fokus

Download her

For detaljerede instruktioner om, hvordan du bruger DAGG 3-ressourceme, Scan QR-koden eller gå til: arcade/btQuEw

DAGG-3 References

Udviklet af Tobii Dynavox i samarbejde med Vicki Clarke, MS, CCC-SLP (2023) baseret på den oprindelige DAGG skabt af Clarke og Schneider, 2009.
 Understøttet af arbejde udført af Patricia Dowden, ph.d. (1999), og Janice Light, ph.d. (1999, 2014).

© 2022 Tobii Dynavox AB (Publ).
All rights reserved.

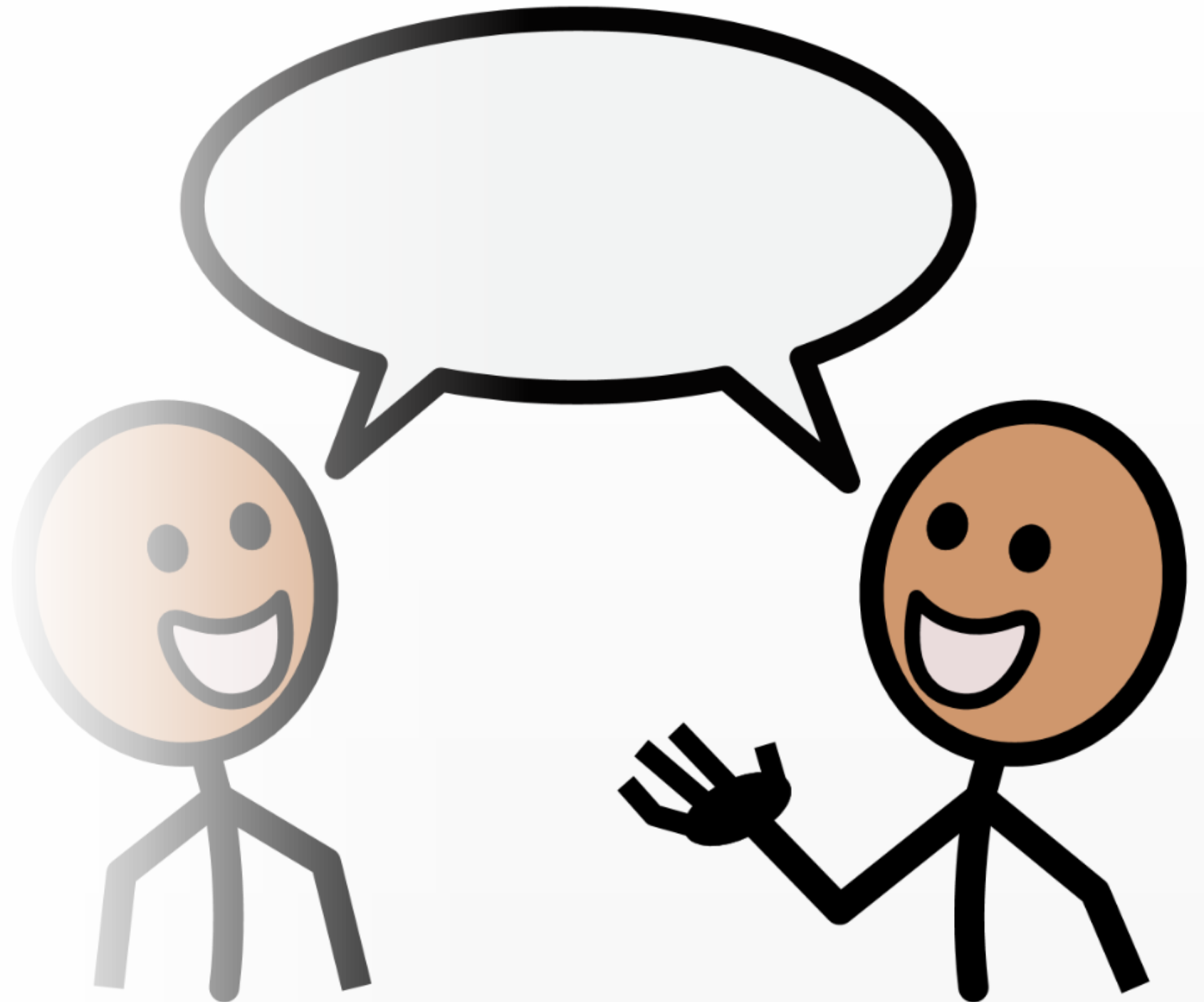
2

Mål
MA: Mål aktivt
IR: Ikke relevant
MO: Mål oppnået

I: Indirekte støtte – Gestikuler mod talemaskinen og vent forventningsfuldt.

P: Pegetal – Vis (peg og tal) et passende budskab ved tale samtidig.

Spørgsmål...??

TAK for i dag...

